

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра фінансів, обліку та підприємництва**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри фінансів, обліку та підприємництва

 проф. Мохненко А.С.

«09» вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Біржова діяльність

Галузь знань 07 Управління адміністрування

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Ступінь вищої освіти бакалавр

ХЕРСОН

Робоча програма «Біржова діяльність» для студентів спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Розробник: к.е.н., доцент Фурдак М.М.

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри фінансів, обліку та підприємництва

Протокол від «9»вересня 2019 року №1

Завідувач кафедри фінансів,
обліку та підприємництва

_____ проф. Мохненко А.С.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 07 Управління та адміністрування Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Обов'язкова	
Модулів – 2	Ступінь вищої освіти: Бакалавр	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		3	
Загальна кількість годин – 90 год.		Лекції	
		18 год.	-
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 2 год.	16 год.	-	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	56 год.	-	
	Вид контролю		
	іспит	-	

Пояснювальна записка

Предметом вивчення навчальної дисципліни є принципи, методи та інструменти організації біржової діяльності. **Міждисциплінарні зв'язки:** Засвоєння дисципліни «Біржова діяльність» базується на фундаментальних знаннях із таких дисциплін, як «Теоретична економіка», «Підприємницька діяльність», «Економіка підприємства».

Метою викладання навчальної дисципліни «Біржова діяльність» є формування у студентів системи знань з організації і функціонування біржового ринку як складового елемента інфраструктури ринку, технології здійснення біржових операцій.

Завданням вивчення дисципліни «Біржова діяльність» є ознайомлення з узагальненим досвідом роботи зарубіжних і вітчизняних бірж, вивчення нормативних основ здійснення біржової діяльності України, опанування технології здійснення біржових операцій на різних видах бірж.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

особливості класифікації та порівняльні характеристики форм організованого ринку;

поняття біржі;

класифікаційні ознаки та види бірж;

історію виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку світового та вітчизняного біржового ринку;

нормативно-правове забезпечення біржового ринку;

поняття, функції та організаційну структуру біржі;

правила здійснення біржових операцій;

правила біржових торгів та технологію їх проведення;

сутність торгівлі ф'ючерсами та опціонами;

методику біржового котирування цін;

роль та місце на біржовому ринку клірингових розрахунків та розрахунки між клієнтами.

ВМІТИ:

пояснити процес еволюції біржової торгівлі у процесі розвитку ринкових відносин;

розрізняти та класифікувати види бірж за специфікою ознак;

описати функції біржі та пояснити їх;

дати характеристику видам біржових товарів;

аналізувати сучасний стан торговельно-посередницької діяльності біржі;

пояснити зміст економічних відносин біржі та клієнтів;

порівняти особливості та переваги різних видів угод, що укладаються на біржах;

обчислювати рахунки клієнтів щодо ф'ючерсних контрактів;

здійснювати моніторинг кон'юнктури біржового ринку;

реалізовувати та закуповувати продукцію через біржу;

страхуватися від несприятливої ринкової кон'юнктури за допомогою хеджування;

оцінювати фінансові ризики при здійсненні біржових операцій та укладанні біржових угод.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів загальних та спеціальних компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства. усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного)

суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

ПРН4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

ПРН9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави.

ПРН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Організація товарних бірж та технологія біржової торгівлі.												
Тема 1. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку	10	2	1			7						
Тема 2. Регулювання біржової діяльності	10	2	1			7						
Тема 3. Біржові угоди	10	2	2			6						
Тема 4. Ф'ючерсний ринок	10	2	2			6						
Тема 5. Організація та технологія біржової торгівлі	10	2	2			6						
Тема 6. Брокерська діяльність	10	2	2			6						
Разом за змістовним модулем 1	60	12	10			38						
Змістовий модуль 2. Основи функціонування фондових і валютних бірж.												
Тема 7. Фондовий ринок і його учасники	10	2	2			6						
Тема 8. Основи функціонування валютної біржі	10	2	2			6						
Тема 9. Державне регулювання біржової торгівлі	10	2	2			6						
Разом за змістовним модулем 2	30	6	6			18						
Усього годин	90	18	16			56						

Змістовий модуль 1. Організація товарних бірж та технологія біржової торгівлі

Тема 1. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку Історія розвитку біржової торгівлі та сучасний стан біржового ринку. Ознаки класифікації бірж. Функції біржі. Засновники біржі. Членство в товарній біржі. Права й обов'язки членів товарної біржі. Вартість «біржового місця». Учасники біржових торгів на відкритих і закритих біржах. Брокери. Дилери. Постійні й разові відвідувачі торгів. Права й обов'язки брокерів. Маклери та клерки. Органи управління товарною біржею. Склад, функції і завдання органів управління біржею. Спеціальні підрозділи біржі. Функції та завдання розрахунково-клірингової палати.

Тема 2. Регулювання біржової діяльності Мета регулювання біржової діяльності. Механізм біржового регулювання: правове, нормативне й інформаційне забезпечення. Система управління біржовою дальністю. Державні й недержавні методи регулювання. Принцип саморегулювання. Змішана модель регулювання. Правові умови створення та діяльності бірж в Україні. Зміст і структура Закону України «Про товарну біржу». Створення та порядок реєстрації товарної біржі. Принципи діяльності товарних бірж. Права й обов'язки товарної біржі. Майно біржі та гарантії майнових прав. Внутрішньобіржові нормативні акти. Особливості біржового регулювання в зарубіжних країнах.

Тема 3. Біржові угоди Визначення біржового товару. Характерні риси біржового товару. Основні класи біржових товарів. Особливості речового біржового товару. Оцінювання якості біржового товару. Визначення й ознаки біржової угоди. Юридичний, організаційний, економічний і етичний аспекти біржових угод. Обов'язкові параметри біржової угоди. Зміст угоди. Ознаки класифікації біржових угод. Угоди з реальним товаром. Сутність, мета і зміст угоди з реальним товаром. Види угод з реальним товаром. Особливості форвардної угоди. Різновиди форвардних угод. Угода із заставою. Угода із заставою на купівлю. Угода із заставою на продаж. Угода з премією.

Класифікація угод із премією. Угоди з кредитом. Визначення ф'ючерсної угоди. Головні відмінності ф'ючерських та форвардних контрактів. Стандартизація ф'ючерських контрактів. Переваги ф'ючерських контрактів. Процедура урегулювання ф'ючерських контрактів. Сутність опціонних угод. Види опціонів за технікою виконання. Опціон на купівлю. Опціон на продаж. Подвійний опціон. Опціонна премія. Класифікація опціонів залежно від співвідношення цін виконання опціонів і рівня ф'ючерських цін.

Тема 4. Ф'ючерський ринок Види біржових операцій на ф'ючерському ринку. Хеджування. Види хеджування за технікою здійснення. Техніка короткого хеджування. Техніка довгого хеджування. Базис. Вплив базису на результати хеджування. Переваги хеджування за допомогою ф'ючерських контрактів. Вартість ф'ючерського контракту. Етапи розрахунків з купівлі-продажу ф'ючерського контракту. Початкова та варіаційна маржа.

Тема 5. Організація та технологія біржової торгівлі Форми організації біржових торгів. Англійський та голландський аукціони. Заочний аукціон. Подвійний аукціон. Організація біржової сесії. Організація та оснащення операційної зали біржі. Правила поведінки в операційній залі. Електронна біржова торгівля. Порядок виставлення і зняття товарів з біржових торгів. Процедура надання заявки на купівлю-продаж реального товару. Реєстрація й оформлення біржових угод. Порядок укладання та виконання угод на куплю-продаж ф'ючерських контрактів. Порядок розірвання угод.

Тема 6. Брокерська діяльність Організаційно-правові основи створення і функціонування брокерської фірми. Функції брокерської фірми. Клієнти брокерських фірм. Зміст угоди на брокерське обслуговування. Угода-доручення клієнта брокерської фірми на здійснення біржової угоди. Договір комісії. Звіт брокера (брокерської фірми) клієнту про виконану роботу згідно з дорученням. Види доручень клієнта брокеру. Доходи брокерських фірм. Система оплати праці брокерів. Показники ефективності брокерської діяльності .

Змістовий модуль 2. Основи функціонування фондових і валютних бірж.

Тема 7. Фондовий ринок і його учасники Фондовий ринок. Класифікація фондових ринків. Загальні принципи функціонування організованого ринку цінних паперів. Функції ринку цінних паперів як комерційної структури: загальноринкові та специфічні. Основні учасники ринку цінних паперів. Емітенти. Інвестори. Професійні учасники фондового ринку. Класифікація інвесторів. Функції учасників, які обслуговують фондовий ринок. Визначення цінного паперу. Функції цінних паперів. Основні характеристики цінних паперів. Класи цінних паперів. Класифікація цінних паперів як біржового товару. Основні й похідні цінні папери. Первинний та вторинний ринок цінних паперів. Класифікація цінних паперів згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок». Фондова біржа. Основні функції фондової біржі. Принципова схема технології біржового процесу на фондовій біржі. Обов'язкові складові біржової угоди на купівлю-продаж цінних паперів. Застосування індексів на фондовому ринку.

Тема 8. Основи функціонування валютної біржі Поняття, функції та суб'єкти валютного ринку. Передумови й етапи становлення валютного ринку України. Суб'єкти валютного ринку України. Українська міжбанківська валютна біржа (УМВБ). Органи валютного регулювання в Україні. Види та порядок укладання угод на валютній біржі. Валютні касові операції (угоди «спот»). Термінові валютні операції (форвардні, ф'ючерсні, опціонні). Валютні операції «своп». Валютний арбітраж. Схема укладання валютних операцій на біржі.

Тема 9. Державне регулювання біржової торгівлі Суть та значення державного регулювання біржової торгівлі. Основні моделі державного регулювання біржової торгівлі. Регулювання ф'ючерсної торгівлі у США. Державне регулювання ф'ючерсного ринку у Європі та Азії. Державне регулювання біржової торгівлі в Україні.

Підсумкова тека: іспит

Методи навчання

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця економіста з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

З метою формування професійних компетенцій широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу. Комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод тощо).

Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців економістів до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається усному, письмовому, практичному і тестовому контролю.

Усний контроль – дає більш об'єктивно оцінити набуті студентами знання, вміння застосовувати на їх практиці.

Критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів є повнота відповіді або виконання завдання (елементарна, фрагментарна, повна, неповна), рівень сформованості логічних умінь (елементарні дії, правила визначення понять, формулювання закономірностей, структурування суджень, умовиводів).

Контроль навчальної роботи студентів може бути поточним, модульним і підсумковим.

Поточний контроль – здійснюється під час проведення семінарських занять шляхом опитування студентів і виступає засобом активізації навчального процесу та підвищення його ефективності. Він включає як традиційні методи оцінки знань студентів у відповідності до розроблених критеріїв.

Модульний контроль – здійснюється після вивчення кожної теми і розділу програми курсу, виходячи з оцінок поточного контролю, результатів виконання індивідуальних завдань з окремого курсу та співбесіди викладача зі студентами з вивчених тем, а також шляхом рубіжного тестування. Результати модульного контролю використовуються для забезпечення ритмічної роботи студентів.

Підсумковий контроль – здійснюється за результатами вивчення курсу в формі екзамену під час залікової сесії у відповідності до навчальної програми та розроблених кафедрою на її основі екзаменаційних питань, затверджених у відповідному порядку.

Студент вважається допущеним до складання екзамену, якщо він виконав всі види робіт, передбачених програмою курсу та навчальним планом дисципліни.

Перелік питань, які виносяться на екзамені, складається з питань, що розглядалися на семінарських заняттях, а також питань рекомендованих студентам для самостійного опрацювання.

Індивідуальна робота

Індивідуальна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять. Мета виконання індивідуальної роботи – поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань і практичних умінь студентів з дисципліни «Біржова діяльність» шляхом вироблення вміння працювати з навчальною та фаховою науково-технічною літературою.

Підсумком індивідуальної роботи при вивченні дисципліни є складання звіту.

Звіт про індивідуальну роботу для денної форми навчання складається у вигляді рефератів, есе, тез доповідей, статей.

Теми для індивідуальної роботи

1. Порівняльний аналіз різних видів торгівлі
2. Сучасний стан біржової діяльності в Україні.
3. Перспективи розвитку біржової діяльності в Україні.
4. Загальна характеристика законодавчо-правового поля, що регулює біржову діяльність в Україні
5. Регулювання біржової торгівлі в США
6. Структура світового біржового обігу.
7. Територіальне розміщення бірж залежно від їх товарної спеціалізації
8. Закон України «Про товарну біржу», основні положення. Вимоги, що ставляться до біржової торгівлі в розвинутих економіках
9. Міжнародна біржа, її особливості
10. Характеристика біржової угоди з економічного, організаційного, юридичного та етичного поглядів
11. Теорія хеджування та його переваги
12. Роль і місце спекулянтів на ф'ючерсному ринку.
13. Спекулянти «ведмеді» і «бики», їх різниця і задачі
14. Види цінової політики і стратегія продавців на біржі
15. Правила котирування цін на біржі
16. Основи функціонування валютної біржі

Критерії оцінювання індивідуальної роботи

Максимальна оцінку при оцінюванні написання індивідуальної роботи за заданими темами виставляється за такими критеріями:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на джерела інформації;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Оцінка 5 «відмінно» – робота виконана самостійно, формальні вимоги до реферату виконано, проблему повністю розкрито, висновки містять наукові пропозиції. Для написання реферату студент використав не тільки підручники, а і першоджерела;

Оцінка 4 «добре» – робота виконана самостійно, всі вимоги до реферату виконані, проблема розкрита;

Оцінка 3 «задовільно» – робота виконана самостійно, але не всіх вимог дотримано, розкриття проблеми неповне; наявні граматичні помилки;

Оцінка 2 «незадовільно» - робота виконана несамотійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито.

Критерії оцінювання відповіді студента на семінарському (практичному) занятті

Оцінка 5 «відмінно» – вичерпна відповідь на питання семінарського заняття. Студент відповідає логічно, послідовно, систематично. Відповідь свідчить про глибоке знання матеріалу. Студент опанував основну й додаткову літературу з теми, рекомендованої планом семінарського заняття. Доповідає впевнено, творчо, у доповіді виявляє науковий підхід, не підглядає у конспект, доцільно використовує терміни, правильно пояснюючи їх. Правильно відповідає на більшість питань викладача та учасників семінарського заняття.

Оцінка 4 «добре» – студент виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у своїй відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану планом. Дає відповіді на питання викладача та учасників семінарського заняття. Доволі часто під час відповіді користується конспектом.

Оцінка 3 «задовільно» – студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач сильно «прикутий» до конспекту, припускається помилок. Матеріал не повно розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх.

Оцінка 2 «незадовільно» – студент відповідає, читаючи з конспекту, без допомоги якого у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки. Відповідає на поставлені запитання тільки зі сторонньою допомогою. Матеріал не розкриває проблему.

Критерії оцінки знань студентів за СРС

Критерії оцінювання	Оцінка 5 «відмінно»	Оцінка 4 «відмінно»	Оцінка 3 «задовільно»	Оцінка 2 «незадовільно»
Самостійність викладеного матеріалу	Самостійний виклад	Самостійний виклад	Несамостійний виклад	Несамостійний виклад
Логічність і послідовність викладеного матеріалу	Логічний і послідовний виклад	Логічний і послідовність відсутня	Логічний і послідовність відсутня	Відсутній логічний виклад, послідовність відсутня
Відповідність викладеного матеріалу темі завдання	відповідає	відповідає	відповідає	Не відповідає
Використання нових літературних джерел	Використовуються достатньо повно	Частково використовуються	Використовуються недостатньо повно	Не використовуються
Використання первинних документів згідно теми	Використовуються достатньо повно	Частково використовуються	Використовуються недостатньо повно	Не використовуються

Критерії оцінювання навчальних досягнень студента на заліку з дисципліни «Фінансовий аналіз»

Характеристики критеріїв оцінювання знань	За державною (національною) шкалою	3 а шкалою ECST	С ума балів
<p>Високий рівень Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи наукову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом. Вміє кількісно оцінювати явища й визначати тенденції зміни показників; економічно обґрунтовувати технічні та організаційні рішення; вільно володіє понятійним апаратом сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур біржової діяльності.</p> <p>Володіє здібностями до організації самостійного вивчення окремих питань курсу, самостійного і творчого виконання індивідуального завдання, завдань до семінарських та інших занять, а також самостійної роботи з науковою, навчально-методичною літературою.</p>	5	A	90-100
<p>Високий рівень Студент має міцні ґрунтовні знання з проблем, що вивчаються в межах курсу фінансовий аналіз, але може допустити неточності в формулюванні, незначні понятійні неточності у формулюваннях та класифікації. Знає про понятійний апарат сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур біржової діяльності. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у процесі аналізу та моделювання ситуацій. Володіє умінням проводити елементарну науково-дослідну роботу по вивченню та узагальненню актуальних проблем.</p> <p>Володіє здібностями до організації самостійного вивчення окремих питань курсу, самостійного і творчого виконання індивідуального завдання, завдань до семінарських та інших занять, а також самостійної роботи з науковою, навчально-методичною літературою.</p>	4	B	82-89
<p>Достатній рівень Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує практичну роботу без помилок, але може допустити неточності в формулюванні, незначні понятійні неточності у формулюваннях та класифікації. Частково знає про понятійний апарат сучасних теоретичних засад предмета, об'єкта, методичних прийомів та процедур біржової діяльності. Знає програмний матеріал повністю, під контролем вміє проводити науково-дослідну роботу, порівнювати основні категорії та поняття дисципліни, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми.</p> <p>Менш активно реалізує свої здібності щодо організації</p>	4	C	74-81

самостійного вивчення окремих питань курсу, самостійного і творчого виконання індивідуального завдання, завдань до семінарських та інших занять, а також самостійної роботи з науковою, навчально-методичною літературою.			
<p>Середній рівень</p> <p>Студент знає основні теми курсу, має уявлення про окремі аспекти біржової діяльності методи, принципи, завдання концепції тощо, але його знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами. Не здатен самостійно аналізувати та порівнювати основні категорії та класифікації, не розуміє актуальності при використанні досвіду вчених-економістів минулого.</p>	3	D	64-73
<p>Початковий рівень</p> <p>Студент має уявлення про окремі явища і процеси, що розглядаються в межах дисципліни, його знання мають фрагментарний характер. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях. Не завжди в повній мірі може організувати самостійне вивчення окремих питань курсу, самостійне і творче виконання індивідуального завдання, завдань до семінарських та інших занять, а також самостійну роботу з науковою, навчально-методичною літературою.</p>	3	E	60-63
Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Практичні навички на рівні розпізнавання.	Незараховано з можливістю повторного складання заліку	FX	35-59
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни	F	0-34

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ / [Ю. В. Мельник та ін.]; за наук. ред д-ра екон. наук, проф. О. М. Сохацької; Терноп. нац. екон. ун-т. – Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.
2. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: навчальний посібник / Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль. – Львів: Новий Світ-2000, Магнолія Плюс, 2013. – 360с.
3. Калінеску Т. В. Біржова діяльність: підручник / Т. В. Калінеску, І. М. Кушал, О. Д. Кирилов; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Сєверодонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. – 444 с.
4. Мещерякова Т. К. Біржова справа: практикум / Т. К. Мещерякова, В. О. Козловський, О. Й. Лесько. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 78 с.
5. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодко]. – К.: ЦП Компрінт, 2017. – 450 с.
6. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ / [Ю. В. Мельник та ін.]; за наук. ред д-ра екон. наук, проф. О. М. Сохацької; Терноп. нац. екон. ун-т. – Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.
7. Chicago Board of Trade (CBOT). 2016. URL : <http://www.cmegroup.com/company/membership/types-of-membershipcbot.html> (accessed on 01.10.2016).
8. London Stock Exchange (LSE). 2016. URL : <http://www.londonstockexchange.com/home/homepage.htm> (accessed on 01.10.2016).
9. New York Stock Exchange (NYSE). 2016. URL : <https://www.nyse.com/index>. (accessed on 01.10.2016).
10. Stock Market Dealer/Trader. 2016. URL : <http://getsmart.com/careeroverviews/stock-market-dealertrader>. (accessed on 01.10.2016).
11. Terzo G. Typical Stockbroker Fees. 2016. URL : <http://finance.zacks.com/typical-stockbroker-fees-7119.html> (accessed on 01.09.2017).
12. The Money Project. All of the World's Stock Exchanges by Size. 2016. URL : <http://money.visualcapitalist.com/all-of-the-worlds-stockexchanges-by-size/> (accessed on 01.10.2016)
13. Tokyo Stock Exchange (TSE). 2016. URL : <http://www.jpx.co.jp/english/rulesparticipants/participants/outline/index.html> (accessed on 01.10.2017).

Додаткова:

1. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” № 3480-IV від 23.02.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.

2. Закон України „Про товарну біржу” зі змінами і доповненнями, внесеними Законом № 2932-ХІІ від 26.01.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 11. – Ст. 83.
3. Еш С. М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с.
4. Ткач А. А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури: монографія / А. А. Ткач. – К.: НАН України, Об’єднаний ін-т економіки, 2015. – 295 с.
5. Солодкий М.О. Біржовий ринок / М. О. Солодкий. – К.: Джерела М, 2012. – 424 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закони України – <http://meta-ukraine.com/>
2. Верховна Рада України – <http://www.rada.kiev.ua>
3. Міністерство освіти та науки України – <http://www.education.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України / www.rada.gov.ua
5. Офіційний сайт Міністерства економіки України / www.me.gov.ua
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України / www.ukrstat.gov.ua
7. Освітні ресурси України – <http://meta-ukraine.com/>
8. Українські навчальні та наукові інститути – <http://www.ukma.kiev.ua/>